

Cuors da homeopatia per animals

■ (anr/sr) El Center sursilvan d'agricultura a Salaplauna/Mustér ha liug mardis, ils 27 d'october 2015 in cuors da «homeopatia per animals – ina alternativa per antibiotica». Menader dil cuors ei il veterinari da Glion, *Erwin Vincenz*. El vegn a referir davart suandonts temas: homeopatia entuorn e duront la nashientscha; tractament da fuera e gripa tier animals giuvens; tractament dad inflamaziun digl iver. Duront il cuors dad in di ha ei era spazi per discussiun e brat d'experienzas fatgas. Il cuors cuosta circa 100 francs per persuna ed ha liug dallas 09.00–12.00 e dallas 13.00–15.00. El ei adattau per puras e purs e tut ils auters possessurs d'animals ni interessai alla homeopatia.

Annunzias ein da far tochen ils 15 d'october 2015 a: Center sursilvan d'agricultura, Mustér, tel. 081 936 48 00 (www.agricultura.ch).

El Center sursilvan d'agricultura dat il veterinari *Erwin Vincenz* vinavon sia savida davart la homeopatia per animals. MAD

Corrigenda

■ (anr/sr) Sin l'emprema pagina da La Quotidiana dil gliendisdis havein nus publicau igl artechel «Planisar igl avegnir senza ruinar el» davart ils premis solars 2015. La legenda culs nums dallas persunas sin la fotografia cuntegn denton in sbagl. Da veser ei igl inschignier *Kurt Vieli* e buca «Klaus» Vieli. Nus supplichein da perstgisar quei sbagl.

Aunc melli stads

Emprema prelecziun e sentupada cun l'autura Tresa Rùthers-Seeli

DA PAUL DUFF / ANR

■ La Fermata a Falera ei stada bein occupada la dumengia vargada suentermiezdi. L'affischa dalla prelecziun dallas ovras liricas dalla scribenta indigena Tresa Rùthers-Seeli ha attratg numerusas e numerus adherents dil plaid litterar romontsch. Sia fermezia ei il plaid e quel sa ed astga esser cuorts e buns e tuttina palesar massa. E denter ils plaids lai la scribenta grond spazi alla lectura, al lectur per ses agens patratgs, sias interpretaziuns individualas dil cuntegn.

Rispli e gliema

Cun squetsch dalla publicitad, dad amitgs dalla lirica e buc il davos da siu um *Bernd Rùthers* ei *Tresa Rùthers-Seeli* vegnida a fin cun las novas poesias per emplenir in niev tom cun quellas. Sin la cuviarta muossa l'ura tschun avon las dudisch e l'autura sinceracha ch'ella hagi finiu da scriver gest sin quei termin. Oz stat il tierz cudisch da poesias stampaus da frestg avon nus. Sut l'egida dalla Chasa Editura Rumantscha eis el compariu e cuntegn sper las poesias romontschas mintgamai la translaziun en tudestg. Per quella segnan *Edith Bodmer* e Tresa Rùthers-Seeli. Il docent *Renzo Caduff* declara el cudisch niev cun in cuort text la lavur dalla scribenta ord vesta dil linguist romontsch. «... eis ella sco poeta adina alla tscherca dil plaid adattau». El concluda sias expectoraziuns suandont: «Era sche la poeta lavura sin – ers – ch'ell'enconuscha, gartegia ei ad ella da variar e far enzatgei niev ordlunder che differenziescha, che surpren nus e che dat in auter senn a siu plaid.»

Ella Fermata ha *Maria Cadruvi* moderau cun gronda empatia la discussiun cun Tresa Rùthers-Seeli. Aschia ha igl auditori enderschiu plirs detagls dil crear lirica ord l'experientscha dalla poeta sezza. Sper il rispli da scriver ils plaids en rema,

Tresa Rùthers-Seeli (dretg) dat investa da sia lavur litterara alla moderatura *Maria Cadruvi* ed al publicum interessau. FOTO A. BEELI

fonetica ed emplenir quei scret cun senn, drova ella in ulteriur utensil, la gliema. Secapescha ei quella imaginabla e la scribenta vul dir cun quei maletg che ses patratgs mess sin pupi vegnien surluvrai, il text vegn scursanius tochen ch'il plaid solitari ni en cumpignia cul proxim dat il cuntegn giavischau. In exempel ei ina dallas pli cuortas poesias el cudisch cul tetel «Stad»: «Il sulegl gieza la faultsch / in'umbriva schlueta sul prau».

Ciclus dalla veta

Sco els cudischs precedents da Tresa Rùthers-Seeli vegn il lectur era el niev tom confruntaus cul ciclus dalla veta, il qual imprima a moda decidentia ils cuntegn dalla lirica. Las stagiuns, ils meins digl onn ed en plaids concrets, affonza, veta e mort. La poeta da Falera, gia avanzada els onns, ha ina reha experientscha dalla veta. Entschiet a scriver poesias ha ella gia cun biebein vegn onns. Quellas vegnevan da gliez temps publicadas sut il sinonim «Melania». «Aschia hai jeu survegniu da pliras varts critica e laud per mias poesias. Quei senza ch'enzatgi sappi ch'jeu seigi l'autura.» Ella sinceracha che quei have-

vi da far cun malsegirtad ed incertezia davart sias ovras. Tut aviartamein han ils presents astgau endriescher schabetgs ord l'affonza dalla poeta, tals che han imprimiu siu esser e formau sia personalitad cun cumpetenza sociala. Suentar la lecciun d'ina poesia tresta da sentiment profund ha *Maria Cadruvi* vuliu saver sin tgei schabetg en la veta che quella poesia sebas. «Il scribent d'in crimi sto, per scriver quel, buca gest haver mazzau enzatgi!» Dapli han ils presents buc enderschiu, denton la risada ei stada prompta. En mintga cass ha Tresa Rùthers-Seeli demussau bia humor el discuors. Era en siu cudisch spargna ella buca cun maletgs leghers e metafras humoristicas. Ella scutina cun la glina, quella fa denton mo beffas cun la poeta e cura ch'ella ei aschi lunsch e ri culs péz ensi ha la scribenta piars il rispli. Sin la remarca digl anteriur dirigent dil chor viril, che sia lirica seigi buc adattada per cumposiziuns musicalas, ha Tresa Rùthers-Seeli scret «La canzun». Enconusch'ins il motiv ch'ella ha scret quella capesch'ins il sarcasmus zuppau. La davosa strofa dalla canzun senumna aschia: «e nus sunein la gegia / sil

cuolm en nossa tegia / e sesentin schi bein / nus dus e nies pulein».

«Aunc melli stads» senumna il cudisch niev. Mintga poesia ei translatada el tudestg sin la pagina visavi. Il consort da Tresa, *Bernd Rùthers*, scriva ina retrospectiva interessanta sut il tetel: «Meine Frau schreibt Gedichte» ed il cudisch cuntegn era ina cuorta biografia dalla poeta romontscha. Aunc melli stads, quei giavischein nus a Tresa Rùthers-Seeli, allora san ils Romontschs spigar ulteriuras publicaziuns ord sia pleva. Las precedents, l'actuala e las vengentas muntan in gudiment per mintga lectura e lectur ed in enrihament per la litteratura romontscha. Conta attaschona che la poeta indigena gauda a Falera han ils numerus presents demussau. Enramada ei la manifestaziun vegnida dil Chor viril Falera. Sia dirigenta *Heidi Casutt-Cathomen* ha tscharniu in bi matg da canzuns romontschas, denter quellas ina cun la viarva ord la pleva dalla poeta da Falera.

Il cudisch niev da Tresa Rùthers-Seeli sa vegnir retratg tier Chasa Editura Rumantscha, Cuera, www.chasaeditura.ch, ni en tuttas librerias.

Stella ei la miss Lumnezia

Exposiziun da genetschas e vaccas a Vella

■ Sut il tgamun dall'Uniu da tratga da biestga Lumnezia ha la exposiziun da genetschas d'atun tradiziunala giu liug la sonda vargada a Vella. Ils purs lumnezians ensem culs purs ord ils vischinadis Duin, Luven, Flond e Surcuolm han menau entuorn 60 tocs sil plaz. Il giuven expert *Severin Beeli* da Sagogn ha valetau la biestga en nov differents partiziuns. In sguard la damaun

atras las retschas ha gia confirmau che la tratga en lumnezia ei sin in ault stan. Quei che ei lu era semussau silsunter duront la valetaziun. Aschia che la lavur per igl expert *Severin Beeli* ei stada fetg pretensiusa, el ha luvrau fetg concentrau ed aschia procurau per tensiun en mintga partiziun. Cunzun ils excellents ivers dallas genetschas han fatg impresiun a bein enqual visitader.

Suentar ina cuorta pausa da miezdi eis ei iu vinavon cun la presentaziun dallas zetas e flurs-sulegl ch'ills affons dallas scolas lumnezianas han semnu e cultiva duront la stad. Cun gronda luschezia han ils scolars purtau lur flurs e zetas el ring per schar passar ni valetar tenor bellezza.

Cul cup da menaschi ha la valetaziun continuau. Cheu ha mintga expositur

presentau ses dus megliers animals agl expert. Il podest vegn reservau cun las genetschas *Olga* e *Polly* da *Bruno Arnold* da Lumbrein sil tierz rang, la *Barmina* e *Biranda* da *Marcel Caduff* da Morissen sil secund rang e sisum il podest la *Gioja* e *Gazella* da *Marco* ed *Andreas Arpagaus* da Cumbel.

La *Olga* da *Bruno Arnold* ha astgau purtar la cruna sco meglier iver sil plaz

d'exposiziun. Ella lutga finala ha igl expert giu la letga denter las siat victuras dallas partiziuns da genetschas. El ha dau la preferenza alla *Stella* che ei el posses da *Raimund Caduff* da Degen. La *Stella* ei ina feglia dil Present, ella semuossa cun in fetg fin tgierp e cun in iver che ei pendius si fetg ault. La *Stella* astga bandunar il plaz da premi sco loscha e nova victura dil gi. *Il president: Paul Caduff*

Miss Lumnezia 2015 Present *Stella* cun siu losch possesur *Raimund Caduff* da Degen. FOTOS MAD

Ils scolars lumnezianas presentan loschamein lur zetas e flurs-sulegl als visitaders dalla exposiziun da genetschas a Vella.